

**Föreläsningar vid
Stockholms
högskola, VT 1893
: L 40:89 A /**

Rydberg, Viktor,

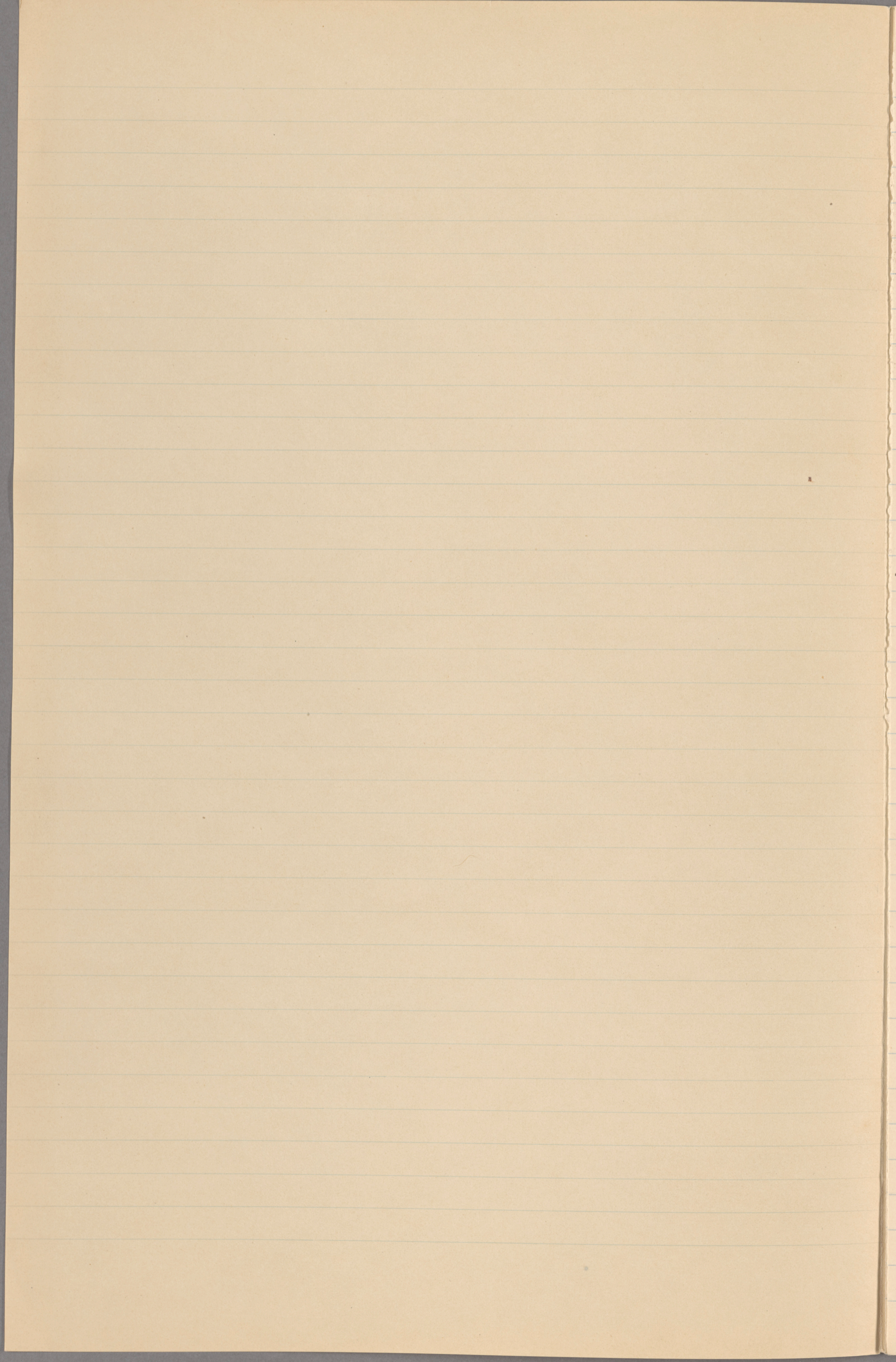
HS L 40:89 A

National Library
of Sweden

[N° 2]

7/2 1893

~~1221~~

(9)

Bland Frans Hals' lärjungar voro två, som gjort sig rätt till
ryktbara som folks- och särskildt bondelivsbildare, nämligen
Adriaen Brouwer och Adriaen van Ostade. Dessa båda Adriaener
~~var~~ ^{var} för öfrigt ganska olika Karaktärer. Adriaen Brouwer förde,
om man får tro gamla berättelser, ett ^{utsvärskat} regelbundet lefnadsätt
och dog i elände på ett hospital år 1638, endast 32 år gammal.
De scener han helst målade uppsökte han på värdshus, ~~landströ-~~
gar och vakstugor; personerna i scenerna äro proletärer och bönder,
som dricka och genomnygla hvarandra på värdshuset och därefter låter
berberena förbinda sina när. Genialiskt var Adriaen Brouwer utpräg-
adt och betydande kolorist. Sina figurer, s. han målade med
präktigt ^{varhanda} sammansatta skinnade färger, sålde han vanligen i
ett rum, inrept i en fin inramad klärbok. Hvad framgång
vidkommer var Brouwer endast mest uppriktige vän af det ^{fjäder} fela,
^{fjäder} emedan det lättast låter afriena sig ett komiskt intresse. Hans
proletärer och bönder se ut som karrikatyver och torde väl också
vara. För det tillblände, ahningsbjudande ö och i de s. k. lägre
klassernas lif hade han, vill det synes, icke intresse, ~~skänt~~ eller
utgick han från den synpunkt, att hans ^{den} branche han valt hade lättast
att finna afriemare. Brouwer skildrade att uppätta och skildra
bondelivet hade gamla anor, ~~hvar~~ ^{quoniam} ^{quoniam} med från medeltiden, då bonden
i de flesta europeiska länder måste jämte frälsets börd bära,
äfvän löjdet och föraktets, ej mindre utan kanske mer från
Habsburgs sida än från hans laedthige borgheres, som själft i
många fall ^{äro} ^{äro} ^{äro} knappast var annat än en uppfriggad storbondes.
Det löjliga betydning, hvad de mer bildade klasserna sågt bond-
livet, ^{är} ^{är} ^{är} näst närre betraktad, ett oroligt fenomen. För-
trycket var icke nog; föraktet skulle komma till. Den hårda strid
med naturen, s. bonden måste för sin existens förs, den är icke
så mycket att beklaga; ty en sådan strid kan icke blott hållas,
utan äfvän höjas, och den gör icke närre kan olycklig, så länge
den ej är hopplös. Men de andra ~~de~~ bättre ställda klassernas
förakt! Det kan icke bäras utan djupt hjärteroe hos den
bland de föraktade, om icke vilja sjunka ned i själfförakt.

7/2. 93.

(10)

Må Sverige prisa sig lyckligt som hvar bondeklass, en
hvisken dess öfuga kläder utgått, ^{suppnytt} aldrig genomgått en
sådan den djupa förnedringens skola, * ty en sådan verkas
tillbaka på folkkaraktären, på karakt värd i Holland
var bonden fri.

7/2. 93.

andra gjort, och han trättu syns i den motratta riktningen. Alla han
lägger en stämning af hemtrefnad öfver dem, och han ~~ett~~ gjuter öfver
det formfula guset, dagarna, skuggor ^{hall} dunklets, skuggornas finne
och finskända lek. ~~iv~~

I vårt nationalmuseum är Adv. van Oytade rätt väl förtädd,
med interiörer, s. ^{virk} ~~freställa~~ om en bondfamilj vid spiseln eller
dickande och rikande böcker, samt med den ypperliga "Edvoldsten vid
sitt arbetsbord", hvaraf en afbildning fineligger här på bordet. ~~Den~~
Man kan, anmärker Georg Göthe i sin öfversigt af nationalmusei tapet-
samling, icke vara mer upptagen af sitt arbete, icke mer omedveten
af allt hvad åskådare heter, än den lille pensformeraude man-
nen där. Detta är näml. konst. Jag vill tillägga: detta att måla så,
att figureerna synes omedvetna af åskådare, att måla så, att konst-
närens själ icke haft någon sidoblick åt åskådare, det är en svår
konst och lihväl ett hejlsord för att konstalitet skall vara
af äkta slag. ^{S. i skildringen} ~~Thyngs~~ på Heleborgs beintliga tapetsamling ^{ett skildnings} ~~från af dem~~

N:o 220. Adrian v. Oytade afled år 1685. Bland sina lärjungar
hade han en yngre ^{den} bröder, Isaac v. Oytade, s. ~~af~~ han, är repre-
senterad på vårt nationalmuseum med porträttet af en beendes
gorse i trång dräkt och med hjädror i scossan. Isaac var Oytade
var en begärd konstnär. Därom vittnar redan den tapet af hm,
s. här visas i afbildning och fineligger en bondgård vid landvägen.
Originalet finns i Eremitaget i Peterburg. Isaac, s. dog redan
vid 28 års ålder, hade icke brödrens lust för att öfverdricka de bond-
ska formerna. Han hade skarp blick för det pittoreska och skildrade
närvarligt ^{samma} ~~tipet~~ på bygd ^{landvägen} ~~och~~ ^{framtid} ~~bygdskusen~~ och
vinterlifvet på de friska floderna i kanalerna. Han öfvergjuter sina
scener än med ett varmt i glödande, än med ett inuigt och be-
sligadt ljus. Bäst är Isaac van Oytade representerad i engelska
tapetgallerier.

Jag kommer i nästa föreläsning till Haardams land-
shapsmålare, för att därefter ~~de~~ redogöra för Rembrandt,
det holländska mästarens störte man och en af de störste
i konsthistorien.

7/2.93.

